

УДК 330.15+330.34+339.9(045)

ЧЕРНИШЕВ І.В.,

PhD in Economics,

Віце-президент Міжнародного центру сприяння створенню зелених робочих місць і сталого розвитку Женева, Швейцарія

**ЗЕЛЕНІ РОБОЧІ МІСЦЯ, СТАЛИЙ РОЗВИТОК І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
У ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ**

Анотація. В статті розглянуті проблеми зміни клімату та деградації навколишнього середовища, які пов'язані з технологічними змінами у світовій економіці. Проаналізовані проблеми і перспективи розвитку зеленої економіки, зелених інвестицій та робочих місць у країнах світу, відповідно до Цілей сталого розвитку, проголошених Генеральною Асамблеєю ООН до 2030 р.

Ключові слова: сталий розвиток, зміна клімату, глобальні проблеми, зелена економіка, зелені інвестиції, зелені робочі місця.

Чернышев И.В., PhD in Economics, Віце-президент Международного центра содействия созданию зеленых рабочих мест и устойчивого развития, Женева, Швейцария.

**ЗЕЛЕНІЕ РАБОЧИЕ МЕСТА, УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ И ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЕ
В ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ**

Аннотация. В статье рассмотрены проблемы изменения климата и деградации окружающей среды, связанные с технологическими изменениями в мировой экономике. Проанализированы проблемы и перспективы развития зеленой экономики, зеленых инвестиций и рабочих мест в странах мира в соответствии с Целями устойчивого развития, провозглашенными Генеральной Ассамблеей ООН до 2030 г.

Ключевые слова: устойчивое развитие, изменение климата, глобальные проблемы, зеленая экономика, зеленые инвестиции, зеленые рабочие места.

Igor Chernyshev, PhD in Economics, Vice-President of the Green Jobs and Sustainable Development International Centre (GJASD International), Geneva, Switzerland

**GREEN JOBS, SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND NATURE MANAGEMENT
IN THE GLOBAL ECONOMY**

Annotation. The article considers the issues of climate change and environment degradation, which are linked with technology changes in the world economy. The author analyses the problems and prospects of the worldwide development of green economy, green investment and green jobs in conformity with Sustainable Development Goals 2030 adopted by the UN General Assembly.

Key words: sustainable development, climate change, global problem issues, green economy, green investment, green jobs.

Виклад основного матеріалу. «Коли я летів над Атлантичним океаном на моєму сонячному літаку, я пам'ятаю, що дивився на сонце, яке давало енергію моїм чотирьом електродвигунами та їх величезним пропелерам. Не було шуму, не було ніякого забруднення, не було ніякого палива ... і я міг летіти завжди. У певну мить я сказав собі: "Це наукова фантастика, я в майбутньому". Тоді я зрозумів, "ні, це не так, я в сьогодні". Це те, що технології вже дозволяють мені зробити сьогодні. Це решта світу, яка є в минулому, що має старі та неефективні пристрої» (Бертран Піккар).

1. Цілі сталого розвитку. Цілі сталого розвитку (ЦСР) були започатковані Генеральною Асамблеєю ООН у вересні 2015 року, і з того часу уряди, бізнес та громадянське суспільство разом з Організацією Об'єднаних Націй почали мобілізувати зусилля, спрямовані на досягнення до 2030 року Порядку денного сталого розвитку. Універсальний, інклюзивний і неподільний, Порядок денний 2030 закликає до універсальних дій усіх країн, спрямованих на поліпшення життя людей у всьому світі.

Новий Порядок денний продовжує робити наголос на важливості викоринення бідності як головної цілі, основою якої є інтеграція економічного, соціального та екологічного аспектів сталого розвитку та закликає всі країни, бідні, багаті та з середніми доходами, забезпечити щоб ніхто не залишився ніде позаду. Ці 17 цілей побудовані за так званими «п'ятьма Ps» - reople, planet, prosperity, peace, and partnership, тобто люди, планета, процвітання, мир та партнерство [1].

1.1. Цілі сталого розвитку та зелена економіка. Існує широкомасштабна згода про те, що Цілі сталого розвитку не можуть бути досягнуті без дій для реалізації Паризької угоди 2015 року (COP21). Зміна клімату та деградація навколишнього середовища визнані глобальними факторами змін. Поряд із технологічними змінами, глобалізацією, демографією та іншими важелями вони мають яскраво виражений

вплив на зміну зайнятості та попит на навички. Перехід до екологічно чистої економіки - це створення можливостей для впровадження нових чистих технологій, зелених інвестицій та робочих місць.

Зелена економіка пропонує величезні можливості для створення робочих місць, багато з яких вже існують у багатьох країнах. Ці можливості варіюються від секторів, традиційно пов'язаних із змістом навколишнього середовища, такими як відновлювані джерела енергії або переробка вторинної сировини, а також до інших видів діяльності, які представляють нові сектори зелених робочих місць, такі як стійка мобільність та діяльність у "традиційних секторах", що мають потенціал для перетворення на стійкі заходи, наприклад, виробництво цементу, сталі або паперу[2].

1.2. Основні принципи зеленої економіки [3]

- Справедливість та об'єктивність, як в рамках однієї генерації, так і між поколіннями.
- Узгодження з принципами стійкого розвитку.
- Превентивний підхід до соціальних впливів та впливу на навколишнє середовище.
- Оцінка природного та соціального капіталу, наприклад, інтернаціоналізації зовнішніх витрат, зеленого обліку, витрат протягом всього терміну експлуатації та вдосконалення управління.
- Стале та ефективне використання ресурсів, споживання та виробництво.
- Потребність в досягненні існуючих макроекономічних цілей шляхом створення "зелених робочих" місць, викоринення бідності, підвищення конкурентоспроможності та зростання в ключових секторах.
- Відповідно, одним із факторів сталого розвитку зеленої економіки є створення та динамічне зростання кількості *зелених робочих місць*.

2. **Зелені робочі місця.** Що таке «зелені робочі місця»? Термін "зелені робочі місця", як правило, відноситься до людей, що працюють в екологічно стійких та екологічно безпечних робочих місцях. Другими словами, зелені робочі місця знижують до стабільних рівнів впливу підприємств та галузей економіки на навколишнє середовище. Це є вид діяльності в сільському господарстві, промисловості, сфері послуг та адміністрування, який вносить свій внесок у збереження або відновлення якості навколишнього середовища [4]. В даний час Програма МОП Зелене робоче місце використовує більш широке визначення: «Робочі місця є зеленими, коли вони допомагають зменшити негативний вплив на навколишнє середовище і, в кінцевому підсумку, призводять до екологічно, економічно та соціально стійким підприємствам та економіці. Точніше зелене робоче місце є гідними робочими місцями, які: скорочують споживання енергії та сировини; обмежують викиди парникових газів; скорочують до мінімуму відходи та забруднення навколишнього середовища; а також захищають і відновлюють екосистеми».

Зелені робочі місця створені в багатьох галузях економіки від енергозбереження до переробки відходів і від сільського господарства та будівництва до транспортування. Завдяки зеленню робочих місць та застосуванню високих технологічних стратегій можна скоротити споживання енергії, сировини та води, звільнити економіку від вуглеродних речовин і зменшити викиди тепличних газів, мінімізувати будь-які форми забруднень або скоротити кількість відходів виробництва, захищати і відновлювати екосистему та біологічне різноманіття. Зелені робочі місця грають вирішальну роль при скороченні наслідків впливу економічної діяльності на навколишнє середовище.

2.1. *Характеристика зелених робочих місць*[5]. Зразком може служити, що вклад робочих, зайнятих у виробництві автомобілів з використанням паливно-ефективних або гібридних двигунів, за зниженням викидів транспорту буде нижче, ніж вклад тих, хто працює в системі громадського транспорту. Крім того, те, що сьогодні вважається топливно-ефективним, через десять років вважатись таким вже не буде. Таким чином, поняття зеленого робочого місця не є абсолютним, але «відтінком» зеленого присутня, і згодом ця дана концепція буде розвиватися.

Зелені робочі місця охоплюють широкий перелік професійних видів діяльності, ремесел та спеціальностей. Деякі з них представляють абсолютно нові види робіт, але більшість є традиційними професіями, хоча і з невеликими змінами по суті змісту та відношенню до самої роботи. Це стосується як прямих, так і косвених зелених робочих місць, створених у промисловості та пов'язаних з постачаннями.

У нових галузях промисловості із застосуванням нових технологій, таких як виробництво енергії за допомогою вітру і сонця, ланцюжок поставок полягає в основному з традиційних галузей промисловості, а саме виробництва заліза, сталі та виготовлення частин для різного роду машин.

Зелені робочі місця мають велику живучість і величезний потенціал, якого вистачить для всіх робітників - від тих, хто зайнятий на ручних роботах і до кваліфікованих робітників, від ремісників і малих підприємств до висококваліфікованих техніків, інженерів і менеджерів. Зелені робочі місця існують і можуть розвиватися далі в багатьох секторах економіки, як в місті, так і в селі.

2.2. Де можна знайти зелені робочі місця?

Мільйони зелених робочих місць вже створені, а в таких галузях, як поновлювані джерела енергії, їх число зростає швидкими темпами. У той час, поки погляд на зелені робочі місця, як джерело зайнятості і чистого розвитку, спрямований у майбутнє, багато зелених робочих місць невинувато забуті. Чисельність створених зелених робочих місць і запланованих дуже велика, але незрівнянно мала по відношенню до загальної кількості світової робочої сили, яка становить 3 мільярди чоловік. Крім того, не всі ці робочі місця є додатковими, так як найбільші виграти і втрати можуть мати місце в інших галузях економіки.

Значення зелених робочих місць може бути правильно оцінене при ширшому погляді на трансформацію в бік зеленої економіки. Озеленення підприємства і перевизначення багатьох робочих місць: найбільш поширеною зміною при озелененні економіки буде перевизначення багатьох робочих місць. Були прибиральниками і обслуговуючим персоналом - стали менеджерами по обслуговуванню і логістики, були електриками - стали експертами інформаційних технологій, були каменярами - стали архітекторами, були клерками по кредитах - стали менеджерами з інвестицій: люди на робочих місцях на всіх рівнях побачать, як змінюється зміст роботи, її виконання і вимоги до професійних навичок.

Цей поступово збільшувачий і розширюючий перехід до озеленення більшості робочих місць може внести істотний внесок у зниження впливу на навколишнє середовище і запобігання небезпечної зміни клімату. Ці виграші часто бувають швидкими, низькозатратним і навіть прибутковими. Вони не вимагають великих вкладень в нові технології. В даному випадку, всього лише був використаний наявний потенціал. Зелені робочі місця і зелені підприємства стійкі, і внаслідок цього вони гарантують більш стабільну зайнятість і надійний дохід.

Поширення та озеленення секторів економіки, що займаються переробкою і збутом: зелені технології та зелені робочі місця також впливають на навколишнє середовище через їх тісний зв'язок з різними секціями економіки і робочими місцями, які не можна назвати ні «коричневими» - забрудненими - ні зеленими. Наприклад, робота в секторі відновлюваних джерел енергії істотно знижує ступінь впливу на екологію в тих секторах, які вони забезпечують енергією. Ще один приклад, внесок сектора інформаційних технологій поки ще дуже скромний, але він росте швидкими темпами в боротьбі за зниження викидів парникових газів.

Якби поновлювані джерела енергії забезпечували нею інтернет, комп'ютери в офісах, мобільні телефони і відтворювали кошти, то цей великий і зростаючий сектор економіки був би перетворений в сферу діяльності з низьким рівнем впливу на навколишнє середовище, і зайнятість в секторі інформаційних технологій в сьогоденні і майбутньому стала б більш стійкою.

Список використаних джерел

1. Sustainable Development Knowledge Platform; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>
2. UNEP. Towards Green Economy; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cbd.int/doc/meetings/im/wscbteeb-mena-01/other/wscbteeb-mena-01-unep-green-economy-en.pdf>
3. Адаптовано з: Проект, финансируемый Европейским Союзом и реализуемый Программой развития ООН. О зеленой экономике; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.greenlogic.by/about_green.html
4. ILO. Sustainable development, decent work and green jobs. Report V. International Labour Conference. 102nd Session, 2013. Geneva 2013; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@relconf/documents/meetingdocument/wcms_207370.pdf
5. The Green Jobs Programme of the ILO; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_371396.pdf
6. Проект, финансируемый Европейским Союзом и реализуемый Программой развития ООН. О зеленой экономике; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.greenlogic.by/about_green.html
7. European Union. Towards a typology of green jobs [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/articles/jobs-in-the-green-economy-typology-and-characteristics>
8. International Labour Organization. Sustainable development, decent work and green jobs. Report V. International Labour Conference. 102nd Session, 2013. Geneva 2013; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@relconf/documents/meetingdocument/wcms_207370.pdf
9. International Labour Organization. The Green Jobs Programme of the ILO; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_371396.pdf
10. International Labour Organization. Report of the Director-General Report I “Work in a changing climate: The Green Initiative”. 106th Session, International Labour Conference (Geneva, 5-16 June 2017); [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_554315.pdf
11. Sustainable Development Knowledge Platform; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>
12. UNEP. Towards Green Economy; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cbd.int/doc/meetings/im/wscbteeb-mena-01/other/wscbteeb-mena-01-unep-green-economy-en.pdf>